

СУТНІСТЬ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Діяльність суб'єктів господарювання щодо створення та реалізації продукції здійснюється через поєднання необоротних та оборотних активів. Оборотні активи, на відміну від необоротних, споживаються в одному виробничому циклі і їхня вартість повністю переноситься на вартість виготовленої продукції.

Сутність оборотних активів та їх класифікацію досліджували в своїх працях такі вчені як А. М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко, М. Д. Білик, І. О. Бланк, М. М. Бердар, Г. В. Ситник, Н. П. Шульга та ін.

За І. О. Бланком оборотні активи – це сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточну виробничо-комерційну (операційну) діяльність та повністю споживаються протягом одного виробничо-комерційного циклу.

Оборотні активи перебувають у постійному русі, який супроводжується зміною їхніх видів та вартості. Підприємство за рахунок запасів грошових коштів закуповує сировину, виробляє продукцію, реалізує її (частково або повністю в кредит), у результаті виникає дебіторська заборгованість, яка через певний проміжок часу погашається та перетворюється в грошові кошти.

М. М. Бердар в своїх працях зазначає, що оборотні активи – це грошові кошти і їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи підприємства, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців із дати складання балансу.

Такі автори та вчені як Л. О. Лігоненко та Г. В. Ситник дають наступне визначення оборотних активів. Оборотні активи – це сукупність економічних ресурсів підприємства, що знаходяться в постійному кругообігу, змінюють свою матеріальну форму впродовж одного операційного циклу (одного року) та в повному обсязі переносять свою вартість на виготовлену продукцію. При цьому частина оборотних активів в речовій формі входить у створений продукт і набирає товарної форми, в якій її буде використано споживачем. Інша частина також повністю споживається в процесі виробництва, але, втрачаючи свою споживну вартість, у речовій формі в продукт праці не входить (наприклад паливо).

А. М. Поддерьогін виділяє наступні ознаки оборотних активів:

- оборотні активи мають бути заздалегідь вкладені (авансовані) до отримання виручки від реалізації продукції;

- оборотні активи постійно повинні поновлюватися в господарському обігу;

- абсолютна потреба в оборотних активах залежить передусім від обсягу господарської діяльності, умов постачання та збуту. Недостатність їх або неефективне використання оборотних активів негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

Оборотні активи класифікуються за наступними основними ознаками:

1) за характером фінансових джерел формування: валові оборотні активи, що сформовані за рахунок власного і позикового капіталу; чисті оборотні активи, що сформовані за рахунок власного та довгострокового позикового капіталу; власні оборотні активи, що сформовані за рахунок власного капіталу підприємства;

2) за видами: запаси; поточна дебіторська заборгованість; поточні фінансові інвестиції, грошові активи;

3) за характером участі в операційному процесі: оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл підприємства; оборотні активи, що обслуговують фінансовий цикл підприємств;

4) за періодом функціонування оборотних активів: постійні оборотні активи; змінні оборотні активи;

5) за ліквідністю: високоліквідні; швидколіквідні; низько ліквідні;

6) за кругообігом: початкові; функціонуючі; накопичені;

7) за принципом нормування: нормовані; ненормовані.

Економічно обґрунтована класифікація оборотних активів є важливою передумовою успішної організації господарської діяльності підприємства, оскільки від цього залежить здатність своєчасно і чітко управляти оборотними активами, можливість оперативного аналізу і прогнозування, що в кінцевому підсумку впливає на обґрунтованість управлінських рішень.

Отже, оборотні активи – це сукупність ресурсів підприємства, що обслуговують господарський процес і забезпечують його неперервність; вони знаходяться в постійному русі, тому їх вартість повністю переноситься на виготовлену продукцію протягом одного операційного циклу; оборотні активи потребують постійного аналізу ефективності їх використання. Від дієвості управління оборотними активами у великій мірі залежить зростання показників рентабельності, ділової активності, платоспроможності, фінансової стійкості суб'єктів господарювання.